

POSTANOWIENIE

Dnia 13 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Oktawian Nawrot

SSN Tomasz Przesławski

w sprawie ze skargi M. Ł.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
I ACa 1522/22,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 13 czerwca 2024 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt I ACa 1522/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje M. Ł. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwa tysiące) złotych za okres od 26 kwietnia 2019 r. do 26 stycznia 2024 r.;**
- 3. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie o sygn. I ACa 1522/22 w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt;**
- 4. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 5. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącego M. Ł. kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**

6. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz adw. R. P. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł powiększoną o obowiązującą stawkę podatku od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu M. Ł. w postępowaniu ze skargi na przewlekłość w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. I ACa 1522/22 .

Oktawian Nawrot Grzegorz Żmij Tomasz Przesławski

UZASADNIENIE

Skargą z 26 stycznia 2024 r. na naruszenie prawa strony do rozpoznana sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, M. Ł., zastępowany przez pełnomocnika, wniósł o: (1) stwierdzenie przewlekłości postępowania odwoławczego w sprawie I ACa 1522/22 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie, (2) polecenie Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenia terminu rozprawy lub podjęcie innej czynności zmierzającej do rozpoznania sprawy, (3) przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 10000 zł, (4) zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego zwrotu kosztów postępowania skargowego oraz (5) zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz adw. R. P. kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W uzasadnieniu skargi skarżący wskazał, że apelacja powoda od niekorzystnego dla niego wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 22 lipca 2022 r., inicjująca postępowanie odwoławcze, została nadana do Sądu Okręgowego w Krakowie dnia 28 sierpnia 2022 r. Akta sprawy zostały przekazane przez Sąd Okręgowy do Sądu Apelacyjnego dnia 22 września 2022 r. Od tamtego czasu jedyną czynnością w sprawie, dokonaną przez Sąd Apelacyjny w Krakowie, było rozpoznanie wniosku powoda o zwolnienie od kosztów sądowych. Skarżący wysłał do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wniosek o przyspieszenie postępowania, które nie przyniosło rezultatu.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie w odpowiedzi na skargę z 28 marca 2024 r. na naruszenie prawa strony do rozpoznana sprawy bez nieuzasadnionej

zwłoki wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uznania o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Z analizy akt sprawy wynika, że sprawa z powództwa M. Ł. przeciwko M. H. o zapłatę trafiła do Sądu Okręgowego w Krakowie w dniu 26 kwietnia 2019 r. Zarządzeniem z dnia 16 maja 2019 r. wezwano powoda do uzupełnienia braków formalnych pozwu oraz wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Dnia 22 marca 2021 r. Sąd Okręgowy w Krakowie wydał wyrok zaoczny przeciwko M. H. w sprawie o sygn. akt I C 667/19. Następnie pismem z 24 maja 2021 r. pozwana złożyła wniosek o przywrócenie terminu do złożenia sprzeciwu od wyroku zaocznego, który postanowieniem z dnia 14 lipca 2021 r. został uwzględniony. Wyrokiem z dnia 14 lipca 2022 r. Sąd Okręgowy w Krakowie, sygn. I C 667/19 uchylił wyrok zaoczny i oddalił powództwo. Pismem z 24 sierpnia 2022 r. M. Ł. złożył apelację wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych. Sąd Okręgowy w Krakowie przekazał sprawę do Sądu Apelacyjnego w Krakowie. Data wpływu sprawy do Sądu Apelacyjnego w Krakowie to 26 września 2022 r. Sprawa otrzymała sygnaturę I ACa 1522/22. 28 września 2022 r. dokonano losowego przydziału sprawy sędziemu referentowi. Zarządzeniem asystenta sędziego z 30

września 2022 r. wezwano pełnomocnika powoda do uzupełnienia braków wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, które zostały uzupełnione pismem z 18 października 2022 r. Postanowieniem z dnia 3 listopada 2022 r. oddalono wniosek M. Ł. o zwolnienie od kosztów sądowych. Po wniesieniu opłaty od apelacji zarządzeniem asystenta sędziego z dnia 8 grudnia 2022 r. przesłano odpis apelacji pełnomocnikowi pozwanej. Pismem z 13 stycznia 2023 r. pełnomocnik pozwanej wniósł odpowiedź na apelację. Zarządzeniem asystenta sędziego z 17 marca 2023 r. akta wraz z kartą zarządzenia o wyznaczeniu terminu rozprawy przedłożono do archiwum celem oczekiwania na wyznaczenie terminu według kolejności. Pismem z dnia 24 kwietnia 2023 r. pełnomocnik powoda złożył wniosek o pilne rozpoznanie sprawy. Zarządzeniem Przewodniczącego wydziału z 10 maja 2023 r. poinformowano pełnomocnika powoda, że sprawy są kierowane na terminy rozpoznania zgodnie z kolejnością wpływu do wydziału. Pismem z 3 listopada 2023 r. pełnomocnik powoda złożył ponowny wniosek o przyspieszenie postępowania. Zarządzeniem Przewodniczącego wydziału z dnia 20 listopada 2023 r. poinformowano pełnomocnika powoda, że odpowiedź na wniosek o przyspieszenie postępowania udzielona 10 maja 2023 r. pozostaje aktualna.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie posiedzenia w celu rozpoznania apelacji powoda w analizowanej sprawie został znacznie przekroczony. Sąd Apelacyjny w Krakowie poza rozpoznaniem wniosku o zwolnienie powoda od kosztów sądowych i doręczeniem pozwanej odpisu apelacji w zasadzie nie podjął żadnych czynności zmierzających do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, a które potencjalnie można było podjąć już od wpływu do Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpowiedzi na apelację. Skarżący ponad półtora roku oczekuje na wyznaczenie posiedzenia apelacyjnego. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie sygn. akt I ACa 1522/22 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie.

Przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania mającej wskazywać na bezzasadność skargi, w orzecznictwie

Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120). Sąd Apelacyjny jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi zatem formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącego o zasądzenie na jego rzecz kwoty 10000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się 26 kwietnia 2019 r. tj. wpływem do Sądu Okręgowego w Krakowie pozwu M. Ł. przeciwko M. H. o zapłatę, to za każdy z czterech zakończonych lat postępowania na rzecz M. Ł. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie należało zasądzić kwotę 2000 zł.

Jednocześnie Sąd nie znalazł podstaw do przyznania skarżącemu pełnej żądanej przez niego kwoty 10000 zł. Sąd Najwyższy w sprawie nie stwierdził żadnych szczególnych przesłanek za tym przemawiających.

Z tych też względów, skarga podlegała oddaleniu w pozostałym zakresie.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia, oddalając skargę w pozostałym zakresie na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość w punkcie 4.

Działając na zasadzie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, Sąd Najwyższy w punkcie 3 postanowienia, na wniosek skarżącego zalecił Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie I ACa 1522/22 w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt.

Podstawę orzeczenia o kosztach sądowych w punkcie 5 postanowienia – uiszczonej przez skarżącego opłacie od skargi w kwocie 200 zł – stanowi art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, zgodnie z którym uwzględniając lub odrzucając skargę, sąd z urzędu zwraca uiszczoną od niej opłatę.

O wynagrodzeniu pełnomocnika reprezentującego skarżącego z urzędu w postępowaniu ze skargi na przewlekłość w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie orzeczono na podstawie § 23 ust. 4 w zw. z § 4 ust. 3 w zw. z § 24 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (tekst jedn. Dz.U. 2024, poz. 764).

Oktawian Nawrot Grzegorz Żmij Tomasz Przesławski

[SOP]

[ms]